

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קיפ.

עין משפט  
נר מצוה

**במ** א מ"י פ"ג מהל'  
נחלות הלכה א סמג  
עשין לו טוש"ע ח"מ סי'  
רעח סעיף ג:

## רבינו גרשום

יעלוט בתי אבות קחשי  
 וברכיו שאלה הוה ליה  
 ויחושש שאלה שמי ואמאי  
 חשיב כנות שלפחד  
 שמוטות איהו חרודות שמי  
 חלק כבורה. אלמא ארי  
 ישראל מוחקת היה לה  
 דאיהו ארי איהו ארי  
 דאיהו ארי דאיהו הכבוד  
 גונוס ארי כבממוח:  
 למאן דאמר ליוצאי מצרים  
 נתקחתי. כותב  
 אביו: זה הוה בר עשרים  
 שבטאן ארץ נטלו כשכל  
 עצמן. אבל אי איהו  
 עשרים דאמתי שפלים גינו  
 נטלו כותב אביו: בחרות  
 נחלה: בחרות אהלי.  
 שהיה מוחק בידן מטלטלין  
 שהיו רוצין לקבען ארץ  
 שנוטלו שני של חלקים  
 איהו גבוה של קרקע  
 מפי שריאיה איהו רפי  
 חבל מנשה עשרה. דמשמע  
 דבראן גופה נטלו חלק  
 כבורה:

**וּבִזְכוּת אָבִי אֲמוּתִיָּהּ.** וכגון שלאבי אמותי'הן לא היו צנים כי אם צנות דאם לא כן היו צנים ויורשין א"ת ומי החזיר לה'הן וי"ל כגון שהיו אחים לאבי אמותי'הן שהיו להם צנים והחזירו צנים לאמותי'הם ומלקן בשוה: **הָא** דהוו בני עשרים ב'ו' והצחיקו א"י אתה מואל שלא היו בני עשרים

כמו שפירש בקונטרס דלעית קרה נמי היתה מיד אחר המרגלים<sup>א</sup> כמו שהצטט מקדר עולם דקמתי אחר ביאת מרגלים היתה בליעת קרח ואם לא שסמוך היה מאי קא משמע לן וכן משמע נמי מדאמריה רבי גוטנו<sup>ב</sup> כולנו אכלנו (במדבר פ) ומתגרס הא מייננא קטלית חרצא הא מייננא בליעת ארעא הא מייננא מתו במותא ששלשה מעשים הללו היו לרופין ממדוכרי להו אהדדי וקטלת חרצא היינו מעשה מרגלים כדכתיב (סו יד) ויכוס ויכתוס וגו' ואין להקשות אמאי הוכרך לומר דמחמת דצי אציהן לימא בזכות אציהן בנות דהיינו בני מרגלים ובני המתלוננים עצמן דהאי תנא אתא לאשמועינן דאפילו אותן שלא נטלו מחמת עצמן שלא היו בני כ' כשצאו לארץ ולא נטלו נמי בזכות אבותיהן ממש כגון שמתו במדבר ולא נטלו נמי ע"י חזרה שלא נולדו להן סוס בן שהיה בני עשרים אפילו הכי נטלו בזכות אציהן אע"פ שצא להן מחמת מרגלים ומתלוננים ואמ"ת אמאי לא קאמר הא והא ליוצאי מצרים והא כשהיו אציהן ממש בני מרגלים ומתלוננים בני עשרים כשיצאו ממצרים דהיינו מחמת עצמן שלא צא להן מכה מרגלים ומתלוננים והא דקאמר בזכות אציהן אציהן שלא היו אבותיהן בני עשרים ביציאת מצרים ובשלמא אי הוה אמר דציהן שמרגלים

ממש של מרגלים ושל מתולוננים עמנו מיירי הכה שבאו לארץ הזה  
ואתאי שפיר דלא הוה מצי למימר הא והא ליוצאי מצרים והא (ו) והא  
דהוה בני עשרים כשיצאו דאם כן איך באו לארץ דבני עשרים כולן  
מתו במדבר יש לומר דהשתא נמי דאיידי צבני צביהם לא מצי  
לשנויי הכי דמשמע נמי דבאי הארץ נטלו בזכות עמנו ולא שאבותיהן  
עמלו והורישו לכן: **מתיב** רבה רבי יהודה אומר בנות צלאפחד  
נצטלו ארבעה חלקים שנאמר ויפלו בחיי מנשה עשרה. וקרא ע"כ  
לא איירי ציתדות ואהלים אלא בחלוקה וליכא למימר דלמא תלתא  
אחי דאבא הוו לאו דלא לא הוו שום חדש דהא חלק בצורה לא  
נטלו וא"כ לא הוה ליה לקרא לאחשביניהו אלא דהאי אבות גרידא  
דפרפרד רב פפא לעיל אי טעלים הא חשיב טועא הוו:

**יודע** היה משה שבנות צלפחד יורשות הן. אע"פ שלא נאמר פירוש נחלה יודע היה משה מטעם דלקמן אם כן אנו גירסא אם כבת תמיים אמנו: **שנאמר** מחציתה מות יומת אבד לא היה יודע באיזו מיתה נהרג. ואם תאמר למה היה מסתפק היה לו לדון בחוק כלל מיתה האמורה בתורה קטן חנק ויש לומר דמסבירא היה נראה לו שגזון בסקילה כעובד ע"ז דכלל דוכתא (חולין ה.) אמר דדומה שבת לע"ז דהיינו מחלל שבת בפרהסיא לעובד ע"ז ואריך לומר דסבר כרבנן ולא כר"י דאי כר"י יהודה דאמר באלו הן הנשרפים (סנהדרין ק"ד פ:) עד שיודיעוהו באיזו מיתה הוא נהרג דלדידיה אמר תס דהוראת שעה היתה י" (דאם) כן לא ידע משה שדיני מיתות:

זקין צהן ולהכי נקט ימדות אהלים דודאי לכולן היו אהלים ואין  
 יוכל שלשה חלקים דמתניתין בין במקרקעי בין במטלטלי מיידי  
 לקיין בחבל וחלק בצורה מאלו ארבע חבלים היה: **מוהקם היא.**  
**מתיה לכס ירושה:** **יודע היה משה רבינו שצנוט אלפחד יורשו היה.**  
**שם שם לו חק ומשפט ומעשה** דבנות אלפחד בעצמות מואב כקוף  
 ת אחד מהם וכן אין לו עיין עליו [ובמזמור כד:] דהא בנות אלפחד משם למדו  
 וכו'. ולא תאמר אם לא דברו בנות אלפחד ולא נחשיב מקושש היו  
 ה מות חסרים מן התורה לפי שלא אירעו המעשים: **שמקושש**  
 שלא היה יודע אם בסקילה חמורה אם בחנק הקל כדמפרש ראובן:

לעולם בתי אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנותו ללפחד דקחשיב  
ד' חלקים שלהן ואשמועינן דרששין האי קרא דנתן חתן [פזמדיח מ] דמיינה  
ונפאק לן ד' חלקים על ידי שאנו דורשין והעברת [ששן] זו חלק בבורה  
אלמא אשמועינן דא"י מוחזקת היא לכה מייצאת מזרים ואף על פי  
שחזרנו ליהודא ויהיה עליה חזקת חזקתא דמזריתא

שעדין לא נכנסו בה: הא. דקמני  
זכות אבי אביהן אלל לא זכות  
עממן: כמאן דאמר ליוצאי מצרים:  
נחמלקה הארץ ולא לבאי הארץ:  
הא. דקמני זכות עממן כמ"ד לבאי  
הארץ וכגון דהוו בני כ' כשנכנסו  
לארץ: הא והא לבאי הארץ. דאע"ג  
דרישא דההיא ברייתא דלעיל [קמ"ג] ליכא  
לאוקומה אלל למאן דאמר ליוצאי  
מצרים דקמי מרגלים יהושע וכל  
נטלו חלקם איכא למימר מוקמנא דר'  
שמעון בן אלעזר היא דאית ליה  
ליוצאי מצרים ולבאי הארץ [קמ"ג]: הא.  
דקמני זכות עממן דהוו בני עשרים  
כשבאו לארץ: הא. דקמני זכות אבי  
אביהן: דלא הוו בני עשרים. כשבאו  
לארץ. ובני בני המללונים קמיייר  
שמנו להן אביהן שהיו בני המללונים  
ממש במדבר והם נשארו טפלים ולא  
נטלו לעממן שעדיין לא הגיעו לכ'  
וזכות אביהן ממש בני המללונים  
אין להם ליטול שכן ממזרים לא  
יאלו ולארץ לא באו אלל זכות אבי  
אבי אביהן דהיינו זכות המרגלים:  
שאלו ממזרים וימין דרוב ברייתא  
כרבי שמעון בן אלעזר מוקמינא לה  
דאית ליה תרתי נמאלו אלו בני  
בניהן יורשין אותן כמות אלפחד  
שירשו בנכסי חפר זקס ואע"ג  
דחשיבי כטפלים דעלמא דלענין ירושת  
אביהן שהיו מיוצאי מצרים לא בעינן  
דאין כ' כניסמא לארץ וחזרה ליכא  
למימר דהא רבי שמעון בן אלעזר

לית ליה חזרה דמהיכא חיתי הא משמע ליה קראי תרווייהו לגופייהו  
ואפילו אס תמצי לומר דהא סיפא לאו ר' שמעון היא איכא לאוקומה  
דנטלו בזכות אבי אביהן ע"י חזרה כגון שסיו להם למתולוגנים  
אחיס שלא היו בני כ' בשעת הגזירה ולא מתו במדבר דהא לא  
נגזרה גזירה על פחות מבן כ' [קבא:] וכשנטלו חלקם בדרך החזירו אל  
קראי אביהן מה עשו האבות חזרו והורישו נכסיהן לכל יולאי יריבין  
בין לאחי המתולוגנים בין לבני בני המתולוגנים דכוון יולאי חלליהן  
היו וחולקים אחי המתולוגנים עם בני נכדיהן בשוה לדע"ג דטפלים  
לא שקלי בנפשיהו ירושת אבות מיהא קשקלי כדאמר בזנות  
ללפחד דהוו להו כטפלים שאין להן חלק לעצמן וחלקו עם אחי  
אביהן בזנכא חסר. והבנים דקתני היינו בני הבנים דבן בנו של  
אדם קרוי בנו כדאמרין לקמן במי שמת (דף קמג:) ואבי אבי אביהן  
קרוי ליה אבי אביהן דבבני המתולוגנים עצמן ליכא למימר דלא הוו  
בני עשרים קרימא לן בשנה שניה שלח משה מרגלים ומתא דסדר  
עולם אחרי ביות מרגלים היתה בליעתו של קרח ובו ביום נשפרו  
המתולוגנים נמלאו שבניהן כשבאו לארץ הוו בני ל"ח שנה שכן  
עמדו ישראל במדבר אחרי כן: (ת.) ולפי האי לישנא בתרא לית  
להאי תנא דברייתא דלעיל דיהושע וכלב נטלו כלל חלק בשביל  
מרגלים והאי קרא דחיו מן האנשים לא דריש ליה אלא כפשטיה. (ת.):  
ראויה היה. לחפר וללפחד משמתו במדבר אבל לא הוחזקו בה  
מעולם אלא כן: (ת.) ואין הצורך טעל בראי. לקמן  
בפרקין (דף קדי:) מי יודות אהלים. כלומר במטלטלין שהיה להם  
במדבר כגון יתדות שחוקעין בהן אהלים ושאר מטלטלין שהן  
אדם במדבר בלא אהל אבל בנחלת ארץ ישראל לא נטל חלק בכו  
לכד מחלק בכורה דמיירי במטלטלי: חצלי מנשה. היינו קרקע ש  
ליולאי מזרים כדכתיב [שמות י] ונתתי אותה לכם מורשה כלומר אנכי  
כמו בן שהרי דיין נטעו בנחלה כדאמרין בסנהדרין (דף קי.) וכדכתיב [ש]  
המ' שנה ועוד ליכא למילף מפרשת יבמין שהבת כבן כדכתיב [דברים יח]  
בדלקמן (ע"ג) אס כבן אנו נירש ואם לאו תתיבס אחנו: וראויה הים  
שמי ופאח הללו חסרין מן התורה והכי נמי איכא למימר דה  
במיסא. ואח על גב דכתיב [שם] כדכתיב [שם] כי לא פאח מה יעשה לו היינו

(א) [לעיל ינה. לקמן קכג: קכה:  
קמה: יצמות כד: זכורות  
נא: (ז) סנהד' ח"ה, א שם עח:  
[ע"ש, ד] שם ח"ה,  
(ה) [המתאוננים רש"ש],  
(ו) [רש"ל מח"ז], (ז) [ל"א ואס],

תורה אור השלם

1 ויפלו חבלי מנשה  
עשרה לבד מארץ הגלגל;  
ותבקש אשר מעבר ליריד;  
יהושע יו ה

2 ושמרתם את השבת כי  
קדש הוא לכם מחלליה;  
מות יומת כי כל העשה בה  
מלאכה ונכרתה הנפש  
ההוא מקרב עמיה;  
שמות לא יד

## הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה הא דהו וכו'  
הן גוענו אבדנו כולנו:  
(ב) בא"ד הא והא ליוצאי  
מצרים והא דהו כל"ל ומצת  
והא נמחק:

## מוסף רש"י

ואין הבכור נוטל בראוי  
כבמורחזק. צנכסס שלא היה  
אזיהן מוחזק בשעת מיתתו  
אבל ראויין היו ליפול לו  
צירושא ויפלו להן לאחר זמן.  
אין הבכור נוטל פי שנים צהן  
(בבכורות נא:).

## מוסף תוספות

א. והלא המרגלים מתו  
בשנה השנית שבאו  
במדבר ובניהם נשתהו שם  
אח"כ שלשים ותשע  
שנים. ריטב"א.